

College van burgemeester en wethouders

Besluit

GOEDGEKEURD

Vergadering van 1 november 2022

Team Staf Directie

2022_BW_00463

**Vervanging paragraaf weerstandsvermogen en
risicobeheersing - Besluitvormend**

Zaaknummer: 361119

Portefeuillehouder: Eva Boswinkel

Openbaar

Ja

Embargo

Nee

Samenstelling

Aanwezig:

mevrouw Annemieke Vermeulen, Burgemeester; mevrouw Eva Boswinkel, Wethouder; de heer Rick Verschure, Wethouder; de heer Jasper Bloem, Wethouder; de heer Sjoerd Wannet, Wethouder; mevrouw Monique Stouten, Gemeentesecretaris; mevrouw Anja de Rouw, Adjunct-secretaris

Besluit

Besluitpunt 1

Het college besluit de raad voor te stellen de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing in de programmabegroting 2023 - 2026 aan te passen voor wat betreft het onderdeel risico prijsstijgingen en de aangepaste paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing ter besluitvorming voor te leggen in de raadsvergadering van 7 november 2022.

Motivering

Inleiding

in de huidige paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing is een risico opgenomen van €500.000 voor de kans dat de begroting onvoldoende is om de stijgende prijzen voor o.a. energie op te vangen. Dit risico doet zich met name voor bij de gesubsidieerde instellingen. De overige verwachte prijsstijgingen zijn in de programmabegroting opgenomen. Bij het opstellen van de programmabegroting 2023 - 2026 is een risico opgenomen van €500.000 met een kans van voordoen van 30% m.b.t. stijging van de energiekosten bij gesubsidieerde instellingen. Nu, enkele maanden na het opstellen van de programmabegroting blijkt met de kennis van nu dat het bedrag van €500.000 te laag is. Het voorstel is dan ook om dit bedrag in de risicoparagraaf te verhogen tot €1.000.000. Ook de kans van voordoen moet gewijzigd worden van 30% in 70%. Deze wijziging heeft gevolgen voor het weerstandsvermogen en de weerstandsratio. De wijziging heeft geen effect op de daadwerkelijke programmabegroting 2023 - 2026.

Beoogd effect

Het beoogd effect is een paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing die aansluit op de actuele inschatting van de aanwezige risico's.

Argumenten

1. De risico's moeten zo goed mogelijk worden ingeschat

In de risicoparagraaf staan de risico's waarmee de gemeente geconfronteerd kan worden. Van ieder risico wordt de omvang en de kans dat het zich voordoet zo goed mogelijk ingeschat. Op dit moment beschikken wij over meer kennis dan tijdens het opstellen van de begroting. Zo weten wij beter in hoeverre de, grote, gesubsidieerde instellingen meerjarige contracten hebben afgesproken met hun energieleverancier. Een grote onbekende blijven de eventuele steunmaatregelen vanuit het Rijk. Toch hebben wij gemeend de risicoparagraaf aan te passen voor dit onderdeel omdat wij denken dat het oude risico van €500.000 met een kans van voordoen van 30% niet realistisch is.

2. De gevolgen voor het weerstandsvermogen en de weerstandsratio zijn gering

De gevolgen van het aanpassen van dit risico zijn beperkt. Het benodigd weerstandsvermogen stijgt met een bedrag van €350.000 tot afgerond €8.917.000 en de weerstandsratio daalt van 2.3 naar 2.2. Een weerstandsratio van 2.2 is volgens de geldende criteria nog steeds uitstekend.

Kanttekeningen

1. Een risico blijft een inschatting

Het belangrijkste kenmerk van een risico is dat het altijd een inschatting van de verwachte uitgaven blijft, evenals de kans van voordoen. Wij hebben dit risico, met de huidige kennis, zo goed mogelijk ingeschat. Dit heeft tot een verhoging van zowel het risicobedrag als de kans van voordoen geleid. Wij denken daarmee het risico zo goed mogelijk ingeschat te hebben maar het blijft altijd een inschatting en geen zekerheid.

Communicatie

Via een memo is de raad op de hoogte gebracht van het voornemen van het college om de raad voor te stellen de risicoparagraaf aan te passen. Bij de raadsvergadering op 7 november is de nieuwe paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing toegevoegd aan de stukken.

Evaluatie

n.v.t.

Financiën

n.v.t.

Risico's

Zie kanttekening 1

Personele consequenties

n.v.t.

Bijlagen

-
1. Begroting 2023 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing (oud).pdf
 2. Begroting 2023 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing (nieuw).pdf

Doelstellingen

Wij hebben een actueel risicoprofiel en een actueel overzicht van het weerstandsvermogen. Risicomanagement is integraal onderdeel van de werkzaamheden. Medewerkers zijn risicobewust en kunnen passende beheersmaatregelen nemen. Door het inzicht in de risico's kunnen de raad, het college en de organisatie op een verantwoorde wijze besluiten nemen.

Onze inzet

We actualiseren in 2023 twee keer het gemeentebrede risicoprofiel. Bij werksessies om de risicoprofielen te actualiseren worden medewerkers gevraagd risico's, de gevolgen en de beheersmaatregelen te benoemen. De risico's voeren we in softwareprogramma Naris in. Hierdoor hebben we een actueel beeld van de risico's voor de totale gemeente en het hieraan gerelateerde weerstandsvermogen.

Financieel overzicht

Zomer 2022 zijn de risico's geïnventariseerd. In de volgende tabel staat de top 10 van risico's met de grootste financiële impact, gerangschikt op percentage van invloed.

Nr	Risico	Kans	Financieel gevolg maximaal	Invloed
1	Voor de meerjarige onderhoudskosten van De Hanzehof zijn onvoldoende middelen beschikbaar gesteld.	95%	€ 3.500.000	43.13%
2	Claims als gevolg van juridische procedures.	60%	€ 4.200.000	17.84%
3	Sociaal Domein Jeugdzorg: Beperkte sturingsmogelijkheden op budgetten. De zorgbehoefte en daaraan gerelateerde kosten kunnen hoger uitpakken door een toename van de zorgvraag, de complexiteit daarvan, de beperkte invloed op externe verwijzers en de wijziging van het woonplaatsbeginsel. Het maximale financiële gevolg van € 1.500.000 bestaat uit: 1. de bezuinigingsopgave van € 300.000 en 2. toename van de zorgvraag € 500.000.	95%	€ 800.000	7.18%
4	Een vereniging of instelling kan niet meer voldoen aan de betalingsverplichting voor rente en aflossing van de lening waarvoor de gemeente een garantie heeft afgegeven.	50%	€ 1.000.000	4.76%
5	Door onvoldoende interne capaciteit/uitval van medewerkers en het nog niet op orde zijn van de interne beheersing, is het beheer van huur-, opstal- en erfpachtovereenkomsten onvoldoende geborgd. Hierdoor bestaat het risico dat niet alle inkomsten gerealiseerd worden.	50%	€ 300.000	1.52%

6	Sociaal Domein Participatie: Beperkte sturingsmogelijkheden op de kosten van uitkeringen en bijzondere bijstand. Doordat het gaat om open einderegelingen staat op voorhand niet vast in welke mate er een beroep op wordt gedaan. Het meerjarig financieel perspectief voor Participatie is onzeker, ook omdat het rijk regelmatig wetgeving wijzigt en nieuwe taken bij gemeenten neerlegt. Het aandeel inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt neemt relatief gezien toe. Door een nieuwe Cao voor beschut werk kunnen de kosten van beschut werk stijgen.	30%	€ 650.000	1.47%
7	Kosten voor uitkeringen van ex-medewerkers omdat de gemeente verplicht eigenrisicodragers is voor de Werkloosheidswet (WW).	50%	€ 250.000	1.33%
8	Langdurige uitval van computersystemen door hacken en gijzelsoftware.	20%	€ 1.000.000	1.31%
9	De in de meerjarenbegroting extra opgenomen bedragen voor prijscompensatie kunnen onvoldoende zijn om stijgende prijzen te compenseren. Het gaat hier om prijzen voor bouwmaterialen, grondstoffen en energie.	30%	€ 500.000	1.16%
10	De prijzen van lopende ICT-contracten kunnen significant stijgen. De leverancier stopt met een ICT-product dat in gebruik is bij de gemeente.	50%	€ 250.000	1.13%

Totalen

Totaal maximaal financieel gevolg top 10 risico's: € 12.450.000

Totaal maximaal financieel gevolg overige risico's: € 10.400.000

Totaal maximaal financieel gevolg alle risico's: € 22.850.000

De belangrijkste wijzigingen ten opzichte van de vorige risico-inventarisatie (voor de jaarrekening 2021) zijn:

- Risico nummer 3 (Sociaal Domein: Jeugdzorg) is gestegen van 30% kans op een maximaal financieel gevolg van € 600.000 naar 95% kans op een maximaal financieel gevolg van € 800.000. Het risico is gestegen omdat de kans groot is dat de taakstelling van € 300.000 in de begroting 2023 niet wordt gerealiseerd.
- Er zijn twee nieuwe risico's in de top tien:
 - Nummer 5 : Beheer van huur-, opstal- en erfpachtovereenkomsten.
 - Nummer 9: Stijgende prijzen.
- Het risico met betrekking tot het Sociaal Domein: Wmo is verlaagd van 50% kans op een maximaal financieel gevolg van € 500.000 naar 50% kans op een maximaal financieel gevolg van € 250.000. Door de verlaging staat het risico niet meer in de top tien.

Benodigde weerstandscapaciteit

Op basis van de ingevoerde risico's is een risicosimulatie uitgevoerd. De risicosimulatie doen we omdat het reserveren van het maximale bedrag van € 22.850.000 ongewenst is. De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden. Het is voor 90% zeker dat alle

risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 8.566.865. Dit is dan ook onze benodigde weerstandscapaciteit.

De benodigde weerstandscapaciteit is met € 643.917 gestegen. Bij de vorige risico-inventarisatie bedroeg de benodigde weerstandscapaciteit namelijk € 7.922.948.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen die we hebben om de risico's in financiële zin af te dekken. De berekening van de beschikbare weerstandscapaciteit is gebaseerd op de stand per 1 januari 2023.

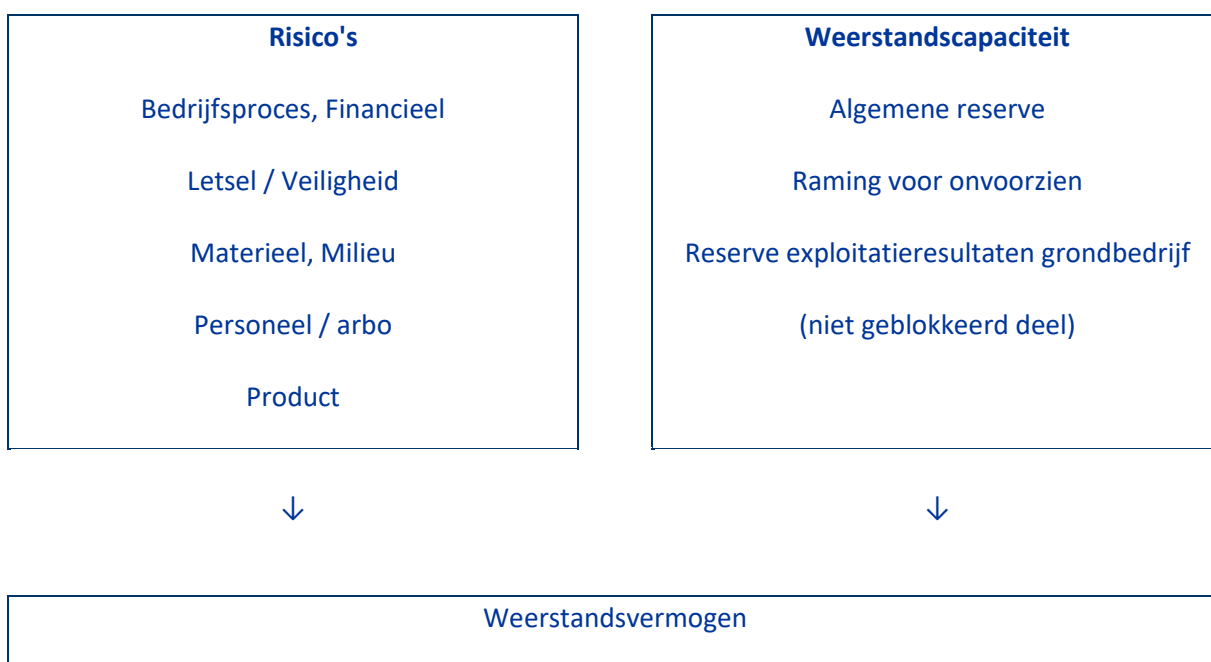
Beschikbare weerstandscapaciteit	
(bedragen * € 1)	
Algemene reserve	€ 19.423.484
Raming voor onvoorzien	€ 141.000
Reserve exploitatieresultaten grondbedrijf (niet geblokkeerd deel)*	€ 0
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit	€ 19.564.484

Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Om te bepalen of het weerstandsvermogen voldoende is moet de relatie worden gelegd tussen:

1. de financiële gekwantificeerde risico's en
2. de daarbij gewenste en beschikbare weerstandscapaciteit

Onderstaande figuur laat de relatie zien:

Ratio weerstandsvermogen

Als we de benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit afzetten tegen de beschikbare weerstandscapaciteit ontstaat als uitkomst de volgende ratio:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{€ 19.564.484}{€ 8.566.865} = 2,3$$

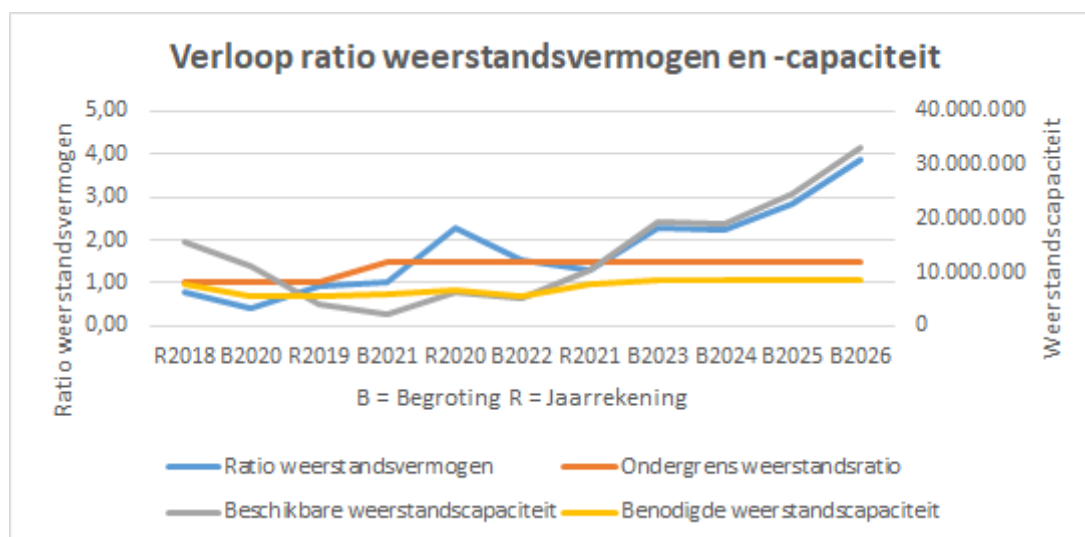
In het gemeentelijk beleid is vastgelegd dat de ratio weerstandsvermogen minimaal 1.5 moet zijn.

Onderstaande normtabel biedt een waardering van de berekende ratio. De normtabel is ontwikkeld door Naris in samenwerking met de Universiteit Twente. De formele ratio van onze gemeente valt per 1 januari 2023 in klasse A. Dit duidt op uitstekend.

A	>2.0	Uitstekend
B	1.4-2.0	Ruim voldoende
C	1.0-1.4	Voldoende
D	0.8-1.0	Matig
E	0.6-0.8	Onvoldoende
F	<0.6	Ruim onvoldoende

Verloop van de ratio

Onderstaand figuur laat het verloop zien van de ratio weerstandsvermogen en de –capaciteit.

Toelichting bij de X-as (horizontale as): deze as is opgesteld op basis van de chronologische volgorde van het maken van het gemeentelijk risicoprofiel. Dus in het kalenderjaar 2019 maken we in het voorjaar het risicoprofiel voor de jaarrekening 2018 (R2018) en in het najaar het risicoprofiel voor de begroting 2020 (B2020). In het voorjaar van 2020 maken we het risicoprofiel voor de jaarrekening 2019 (R2019) en in het najaar maken we het risicoprofiel voor de begroting 2021 (B2021). In chronologische volgorde wordt het dan R2018, B2020, R2019, B2021 et cetera.

Doelstellingen

Wij hebben een actueel risicoprofiel en een actueel overzicht van het weerstandsvermogen. Risicomanagement is integraal onderdeel van de werkzaamheden. Medewerkers zijn risicobewust en kunnen passende beheersmaatregelen nemen. Door het inzicht in de risico's kunnen de raad, het college en de organisatie op een verantwoorde wijze besluiten nemen.

Onze inzet

We actualiseren in 2023 twee keer het gemeentebrede risicoprofiel. Bij werksessies om de risicoprofielen te actualiseren worden medewerkers gevraagd risico's, de gevolgen en de beheersmaatregelen te benoemen. De risico's voeren we in softwareprogramma Naris in. Hierdoor hebben we een actueel beeld van de risico's voor de totale gemeente en het hieraan gerelateerde weerstandsvermogen.

Financieel overzicht

Zomer 2022 zijn de risico's geïnventariseerd. In de volgende tabel staat de top 10 van risico's met de grootste financiële impact, gerangschikt op percentage van invloed.

1	Voor de meerjarige onderhoudskosten van De Hanzehof zijn onvoldoende middelen beschikbaar gesteld.	95%	€ 3.500.000	41.02%
2	Claims als gevolg van juridische procedures.	60%	€ 4.200.000	17.12%
3	Sociaal Domein Jeugdzorg: Beperkte sturingsmogelijkheden op budgetten. De zorgbehoefte en daaraan gerelateerde kosten kunnen hoger uitpakken door een toename van de zorgvraag, de complexiteit daarvan, de beperkte invloed op externe verwijzers en de wijziging van het woonplaatsbeginsel. Het maximale financiële gevolg van € 1.500.000 bestaat uit: 1. de bezuinigingsopgave van € 300.000 en 2. toename van de zorgvraag € 500.000.	95%	€ 800.000	6.85%
4	De in de meerjarenbegroting extra opgenomen bedragen voor prijscompensatie kunnen onvoldoende zijn om stijgende prijzen te compenseren. Het gaat hier om prijzen voor bouwmaterialen, grondstoffen en energie.	70%	€ 1.000.000	5.73%
5	Een vereniging of instelling kan niet meer voldoen aan de betalingsverplichting voor rente en aflossing van de lening waarvoor de gemeente een garantie heeft afgegeven.	50%	€ 1.000.000	4.51%
6	Door onvoldoende interne capaciteit/uitval van medewerkers en het nog niet op orde zijn van de interne beheersing, is het beheer van huur-, opstal- en erfpachtovereenkomsten onvoldoende geborgd. Hierdoor bestaat het risico dat niet alle inkomsten gerealiseerd worden.	50%	€ 300.000	1.44%

7	Sociaal Domein Participatie: Beperkte sturingsmogelijkheden op de kosten van uitkeringen en bijzondere bijstand. Doordat het gaat om open einderegelingen staat op voorhand niet vast in welke mate er een beroep op wordt gedaan. Het meerjarig financieel perspectief voor Participatie is onzeker, ook omdat het rijk regelmatig wetgeving wijzigt en nieuwe taken bij gemeenten neerlegt. Het aandeel inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt neemt relatief gezien toe. Door een nieuwe Cao voor beschut werk kunnen de kosten van beschut werk stijgen.	30%	€ 650.000	1.41%
8	Kosten voor uitkeringen van ex-medewerkers omdat de gemeente verplicht eigenrisicodrager is voor de Werkloosheidswet (WW).	50%	€ 250.000	1.26%
9	Langdurige uitval van computersystemen door hacken en gijzelsoftware.	20%	€ 1.000.000	1.25%
10	De prijzen van lopende ICT-contracten kunnen significant stijgen. De leverancier stopt met een ICT-product dat in gebruik is bij de gemeente.	50%	€ 250.000	1.08%

Totalen

Totaal maximaal financieel gevolg top 10 risico's: € 12.950.000

Totaal maximaal financieel gevolg overige risico's: € 10.400.000

Totaal maximaal financieel gevolg alle risico's: € 23.350.000

De belangrijkste wijzigingen ten opzichte van de vorige risico-inventarisatie (voor de jaarrekening 2021) zijn:

- Risico nummer 3 (Sociaal Domein: Jeugdzorg) is gestegen van 30% kans op een maximaal financieel gevolg van € 600.000 naar 95% kans op een maximaal financieel gevolg van € 800.000. Het risico is gestegen omdat de kans groot is dat de taakstelling van € 300.000 in de begroting 2023 niet wordt gerealiseerd.
- Er zijn twee nieuwe risico's in de top tien:
 - Nummer 6 : Beheer van huur-, opstal- en erfpachtovereenkomsten.
 - Nummer 4: Stijgende prijzen.
- Het risico met betrekking tot het Sociaal Domein: Wmo is verlaagd van 50% kans op een maximaal financieel gevolg van € 500.000 naar 50% kans op een maximaal financieel gevolg van € 250.000. Door de verlaging staat het risico niet meer in de top tien.

Benodigde weerstandscapaciteit

Op basis van de ingevoerde risico's is een risicosimulatie uitgevoerd. De risicosimulatie doen we omdat het reserveren van het maximale bedrag van € 23.550.000 ongewenst is. De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden. Het is voor 90% zeker dat alle risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 8.917.218. Dit is dan ook onze benodigde weerstandscapaciteit.

De benodigde weerstandscapaciteit is met € 994.270 gestegen. Bij de vorige risico-inventarisatie bedroeg de benodigde weerstandscapaciteit namelijk € 7.922.948.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen die we hebben om de risico's in financiële zin af te dekken. De berekening van de beschikbare weerstandscapaciteit is gebaseerd op de stand per 1 januari 2023.

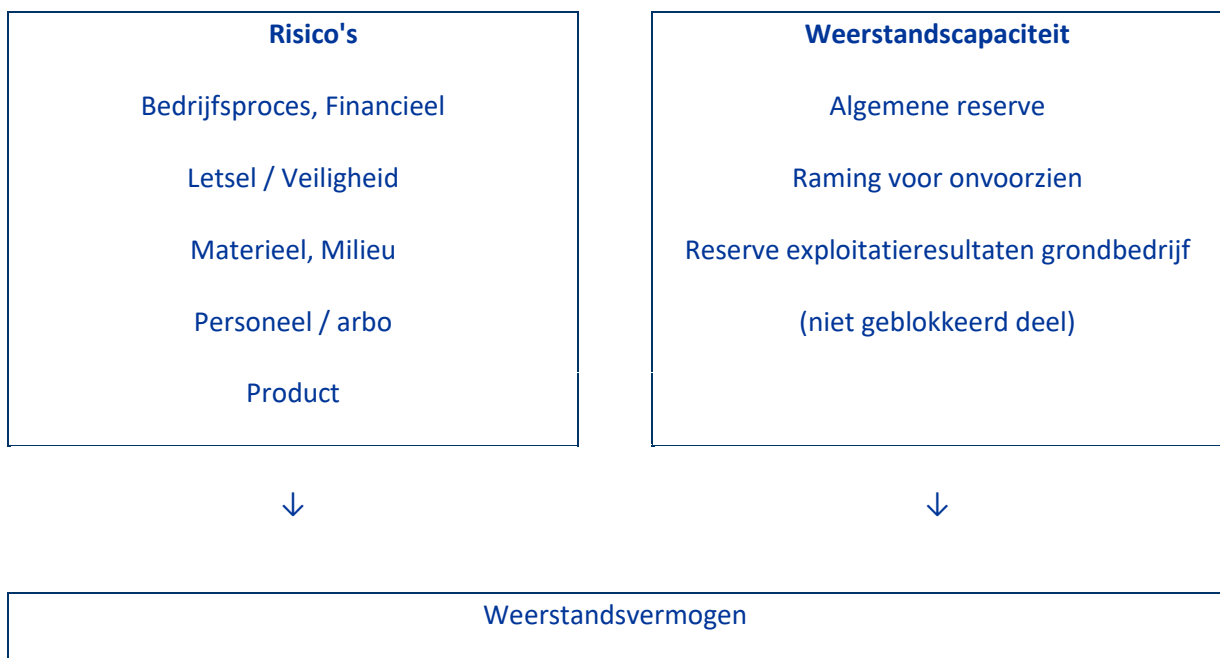
Beschikbare weerstandscapaciteit	
(bedragen * € 1)	
Algemene reserve	€ 19.423.484
Raming voor onvoorzien	€ 141.000
Reserve exploitatieresultaten grondbedrijf (niet geblokkeerd deel)*	€ 0
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit	€ 19.564.484

Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Om te bepalen of het weerstandsvermogen voldoende is moet de relatie worden gelegd tussen:

1. de financiële gekwantificeerde risico's en
2. de daarbij gewenste en beschikbare weerstandscapaciteit

Onderstaande figuur laat de relatie zien:

Ratio weerstandsvermogen

Als we de benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit afzetten tegen de beschikbare weerstandscapaciteit ontstaat als uitkomst de volgende ratio:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{€ 19.564.484}{€ 8.917.218} = 2,2$$

In het gemeentelijk beleid is vastgelegd dat de ratio weerstandsvermogen minimaal 1.5 moet zijn.

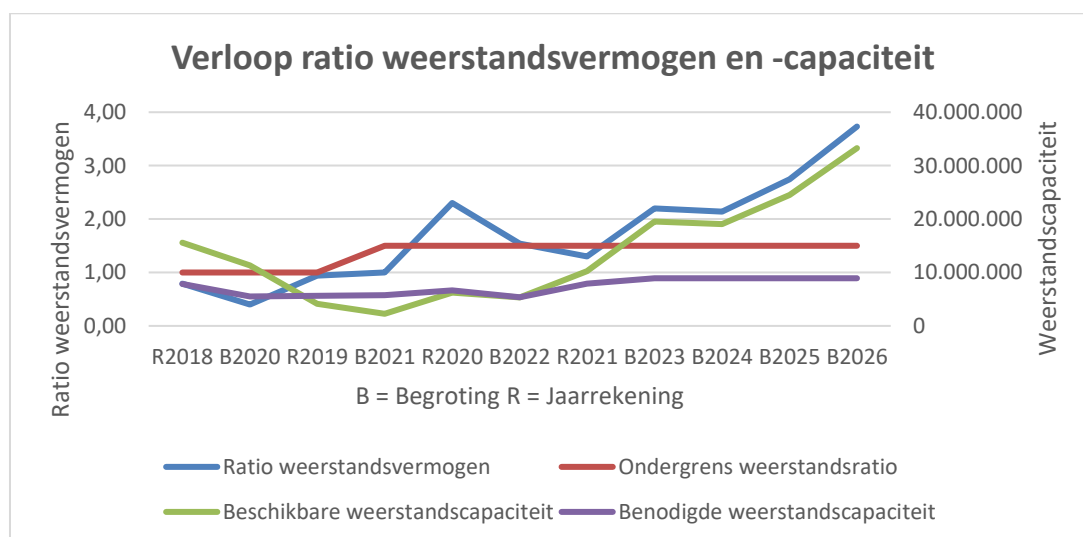
Onderstaande normtabel biedt een waardering van de berekende ratio. De normtabel is ontwikkeld door Naris in samenwerking met de Universiteit Twente. De formele ratio van onze gemeente valt per 1 januari 2023 in klasse A. Dit duidt op uitstekend.

A	>2.0	Uitstekend
B	1.4-2.0	Ruim voldoende
C	1.0-1.4	Voldoende
D	0.8-1.0	Matig
E	0.6-0.8	Onvoldoende
F	<0.6	Ruim onvoldoende

Verloop van de ratio

Onderstaand figuur laat het verloop zien van de ratio weerstandsvermogen en de –capaciteit.

Grafiek aangepast:

Toelichting bij de X-as (horizontale as): deze as is opgesteld op basis van de chronologische volgorde van het maken van het gemeentelijk risicoprofiel. Dus in het kalenderjaar 2019 maken we in het voorjaar het risicoprofiel voor de jaarrekening 2018 (R2018) en in het najaar het risicoprofiel voor de begroting 2020 (B2020). In het voorjaar van 2020 maken we het risicoprofiel voor de jaarrekening

2019 (R2019) en in het najaar maken we het risicoprofiel voor de begroting 2021 (B2021). In chronologische volgorde wordt het dan R2018, B2020, R2019, B2021 et cetera.

